

Παράμετροι της σχέσης ποιμένα - ποιμνίου

Ορθοδοξία / Ποιμαντική Ψυχολογία

Δημήτρης Τσιολακίδης, Θεολόγος

Βαίνοντας προς την ολοκλήρωση της μελέτης του κ. Δημήτρη Τσιολακίδη (προηγούμενο άρθρο:www.remptousia.gr/?p=69156), για τη σύνδεση της Νηπτικής Παράδοσης με την Ποιμαντική Ψυχολογία, διαφωτιζόμαστε για τους παράγοντες που εμπλέκονται στη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσά τους.

Τρίτον, τονίζεται η σημασία που έχει για το διάλογο να λαμβάνει ο ποιμένας υπόψη το φαινόμενο των συγκρουόμενων τάσεων που μπορεί να ταλανίζουν έναν άνθρωπο όταν έρχεται αντιμέτωπος με την εκλογή μιας εκ δύο ή περισσότερων επιλογών, καθώς και την εσωτερική πάλη των λογισμών που συνεπάγεται η άρνηση ή η κατάφαση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα επιθυμητά πράγματα. Η παρατεινόμενη αμφιβολία για την ορθότητα μιας απόφασης από τα πιο μικρά έως τα μεγαλύτερα, από τα πιο ασήμαντα έως τα πιο ουσιώδη που φέρνει συναισθηματική σύγκρουση, ονομάζεται αμφιταλάντευση. Έτσι «η κατανόηση αυτής της πραγματικότητας είναι απαραίτητη για όποιο θα ήθελε να εργαστεί πετυχημένα με τους ανθρώπους.».[124] Η προτροπή για προσευχή με σκοπό να αντιμετωπιστεί μια τέτοια περίπτωση κατά τον π. Φ. Φάρο έχει νόημα μόνο όταν κάποιος βαδίζει σε πνευματικό δρόμο. Ειδάλλως τονίζει πως είναι αδύνατη η πραγματοποίηση ενός αυθεντικού ποιμαντικού διαλόγου.

Τέταρτον, σημαντική παράμετρο για τη γόνιμη εξέλιξη του διαλόγου αποτελούν οι δυσχέρειες που μπορεί να προκύψουν στην επικοινωνία των δύο πλευρών εφόσον παραμείνει ασύλληπτη η διαφορά που υπάρχει μεταξύ της προφορικής διατυπώσεως ενός θέματος με το ουσιαστικό μήνυμα που αυτή εκπέμπει. Ο ποιμένας οφείλει να ανακαλύψει το κρυμμένο νόημα που υπάρχει πίσω από τα λεγόμενα του συνομιλητή του. Τα κρυπτογραφημένα μηνύματα εκπέμπονται συνήθως ασυνείδητα και υποδηλώνουν έλλειψη εμπιστοσύνης εξαιτίας του φόβου μιας ενδεχόμενης απόρριψης. Η αποφυγή εξάλλου της ευθείας τοποθέτησης μπορεί να εκδηλωθεί με μία αντιδραστική στάση ή συμπεριφορά, που απορρέει ως αντίσταση σε έναν λογικό ή παράλογο περιορισμό. Έτσι επιστρατεύεται κάθε μέσο που θα μπορούσε να εξυπηρετήσει αυτή την ανάγκη.

«Το ίδιο συμβαίνει και με την εκκλησία. Πολύ συχνά οι εκπρόσωποι της δε φαίνεται να καταλαβαίνουν ότι τα μηνύματα των νέων προς την εκκλησία είναι κρυπτογραφημένα. Όταν οι νέοι επιτίθενται κατά της εκκλησίας το μήνυμα είναι το εξής: "Αισθανόμαστε τρομερό άγχος και ανασφάλεια. Έχουμε ανάγκη μιας πνευματικής πατρότητας και μητρότητας που να είναι πιο υγιής και ώριμη απ αυτήν που προσφέρουν οι γονείς μας. Μπορούμε να περιμένουμε αυτή την πατρότητα και μητρότητα από την εκκλησία και τους ποιμένες της;».[125]

Επίσης στην επικοινωνία καθοριστικό ρόλο παίζει η ικανότητα του ποιμένα να εκφράζεται με γλώσσα που είναι οικεία στο συνομιλητή του, πράγμα που σημαίνει

ότι δε θα πρέπει να χρησιμοποιεί όρους ακατανόητους, αλλά και να έχει κατά νου ότι η χρήση πολλών όρων ποικίλλει ανάλογα με τους ανθρώπους, που μπορεί να έχουν τάσεις υπερβολής ή να είναι πιο μετρημένοι. Κάτι παρεμφερές διακρίνει ο π. Φάρος στον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιεί ένας κληρικός τη λέξη «αμαρτία». «*Πολύ συχνά ο πιστός θεωρεί υπερβολικό τον χαρακτηρισμό μιας ορισμένης ενέργειάς του ως αμαρτωλής.*».[126]Τη στάση αυτή ο π. Φάρος την απορρίπτει σαν κάτι αφοριστικό.

Πέμπτον, ακανθώδες ζήτημα στη διαλογική διαδικασία αποτελεί το θέμα της αντίδρασης του συνομιλητή που συνεπάγεται η καταφυγή από την πλευρά του ποιμένα στην ηθικολογία, τις γενικεύσεις,(«*όλοι οι γέροι φοβούνται το θάνατο*») και το δογματισμό, («*ο Κύριος ημών Ιησούς χριστός λέει*»). Κάτι τέτοιο απάδει των ποιμαντικών, διακονικών και σωστικών αρχών της εκκλησίας, διότι στις παραπάνω πρακτικές φωλιάζουν η κρίση και η κατάκριση, γεγονός που φανερώνει αφενός έλλειψη αγάπης και διάθεσης για συμπαράσταση απέναντι σε αυτόν που δοκιμάζεται, αφετέρου δε υπερβολική εμπιστοσύνη στον εαυτό. Όταν ο ποιμένας αντιληφθεί ότι κατέχεται από συναισθήματα επίκρισης, τότε πρέπει να καταλάβει ότι αυτά «*είναι πρόβλημα δικό του και όχι του συνομιλητή του και ότι η έκφρασή τους θα δυσκολέψει την πρόοδο του διαλόγου.*»[127]

Αλλά και για την κριτική ισχύει το ίδιο που «*πρέπει να γίνεται μόνο όταν υπάρχει αγάπη για το πρόσωπο που επικρίνεται. Και αυτή ακόμη η αλήθεια όταν λέγεται χωρίς αγάπη χρησιμοποιείται σαν όπλο που δεν υπηρετεί το Θεό, αλλά το διάβολο. Η αλήθεια δε μπορεί να καταστρέφει, πρέπει μόνο να σώζει.*».[128]

[Συνεχίζεται]

[124]Ο.π., σ.26

[125]Ο.π., σ.31

[126]Ο.π., σ.33

[127]Ο.π., σ.38

[128]Ο.π., σ.36

<http://bit.ly/1ozpZfj>